

LEGAL ALERT 28 / 02 / 2025

Wyrok TSUE z dnia 13 lutego 2025 r.¹

13 lutego 2025 roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok w polskiej sprawie C-472/23, odpowiadając na pytanie prejudycjalne dotyczące zasad, na podstawie których konsument może dochodzić swoich praw w przypadku naruszenia obowiązków informacyjnych przez banki i instytucje finansowe.

Stan faktyczny

Lexitor, spółka zajmująca się windykacją wierzytelności, była cesjonariuszem praw konsumenta, który zawarł z bankiem umowę kredytu na kwotę 40 000 PLN (około 9050 EUR). Oprócz kwoty głównej kredytu konsument był zobowiązany zwrócić bankowi odsetki za zwłokę w wysokości 19 985,07 PLN (około 4520 EUR) oraz prowizję w wysokości 4893,38 PLN (około 1100 EUR). Rzeczywista roczna stopa oprocentowania (RRSO) wskazana w spornej umowie wynosiła 11,18%.

Warunki umowy przewidywały, że bank mógł pobierać opłaty i prowizje na podstawie jej postanowień oraz załączonego do niej dokumentu. Zmiany w opłatach mogły następować w oparciu o określone w umowie czynniki, takie jak zmiana płacy minimalnej czy cen energii. Ponadto bank miał prawo pobierać szereg opłat administracyjnych, których wysokość również mogła ulegać zmianie.

Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że w ramach wykonania spornej umowy bank naliczył odsetki nie tylko od faktycznie wypłaconej kwoty kredytu, lecz także od kosztów związanych z kredytem. Sąd odsyłający podkreślił, że gdyby odsetki były naliczane wyłącznie od wypłaconej kwoty, RRSO byłoby niższe od tego wskazanego w umowie.

W tym kontekście Lexitor, powołując się na art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim, zażądał od banku zwrotu 12 905,80 PLN (około 2900 EUR), stanowiących sumę odsetek i opłat zapłaconych przez konsumenta w związku ze sporną umową, wraz z odsetkami. Ponieważ roszczenie nie zostało spełnione, spółka wniosła pozew do Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, który zwrócił się do TSUE z pytaniem prejudycjalnym.

¹ https://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf?mode=DOC&pagelndex=0&docid=295321&part=1&doclang=PL&text=&dir=&occ=first&cid=10399263

Lexitor argumentował, że bank, zawierając umowę kredytu, naruszył przepisy ustawy o kredycie konsumenckim dotyczące obowiązków informacyjnych, a w szczególności art. 30 ust. 1 pkt 7 tej ustawy, implementujący art. 10 ust. 2 lit. g) dyrektywy 2008/48 do polskiego porządku prawnego. Zdaniem powoda, wskazane w umowie RRSO było zawyżone. Ponadto bank naruszył art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy, który implementuje art. 10 ust. 2 lit. k) dyrektywy 2008/48, ponieważ umowa ograniczała się do wskazania warunków, na jakich mogło dojść do podwyżek opłat, bez umożliwienia ich weryfikacji przez konsumenta.

Pytania prejudycjalne

W ramach omawianego wyroku TSUE odpowiedział na trzy kluczowe zagadnienia

1. **Zawyżenie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (RRSO)** – Czy błędne określenie RRSO w umowie kredytu konsumenckiego stanowi naruszenie obowiązków informacyjnych kredytodawcy?
2. **Informowanie o podwyżkach opłat** – Czy ogólne wskazanie w umowie przesłanek do zmiany opłat, bez możliwości ich weryfikacji przez konsumenta, spełnia wymogi informacyjne?
3. **Proporcjonalność sankcji za naruszenia** – Czy jednolita sankcja za każde naruszenie obowiązków informacyjnych jest zgodna z unijną dyrektywą, niezależnie od wagi naruszenia i jego wpływu na decyzję konsumenta?

Odpowiedzi TSUE

1. Zawyżenie RRSO

TSUE orzekł, że przepisy dyrektywy 2008/48 należy interpretować w ten sposób, iż zawyżenie RRSO w umowie kredytu – wynikające z późniejszego uznania niektórych jej warunków za nieuczciwe w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 – samo w sobie nie stanowi naruszenia obowiązków informacyjnych określonych w dyrektywie 2008/48.

2. Informowanie o podwyżkach opłat

TSUE uznał, że zgodnie z dyrektywą 2008/48 umowa o kredyt, która zawiera ogólne przesłanki uzasadniające podwyżki opłat, powinna być skonstruowana w sposób umożliwiający dostatecznie uważnemu i rozsądnemu konsumentowi ich zweryfikowanie. W przeciwnym razie takie postanowienia stanowią naruszenie obowiązku informacyjnego.

3. Proporcjonalność sankcji

TSUE uznał, że polska ustawa o kredycie konsumenckim, przewidująca jednolitą sankcję w postaci tzw. sankcji kredytu darmowego (czyli obowiązku zwrotu kredytu przez konsumenta bez odsetek i dodatkowych kosztów w przypadku naruszenia obowiązku informacyjnego), nie jest sprzeczna z prawem unijnym. Unijne przepisy nie wykluczają stosowania takiej jednolitej sankcji, o ile naruszenie może podważyć zdolność konsumenta do oceny zakresu jego zobowiązań.

Reakcja środowiska biznesowego

Rzecznik Finansowy dr Michał Ziemiak z satysfakcją przyjął rozstrzygnięcie TSUE, uznając je za potwierdzenie stanowiska Rzecznika w sprawie SKD oraz ważny krok w kierunku zwiększania poziomu ochrony klientów na rynku finansowym.² Również kancelarie reprezentujące konsumentów w sporach z bankami i instytucjami finansowymi uznały orzeczenie TSUE jako „przełomowe”.³ Jednocześnie Pojawiły się jednak głosy studzące entuzjazm konsumentów: m.in. Wojciech Wandzel oraz Konrad Trzaskowski⁴, pełnomocnicy banku przed TSUE, zwracają uwagę, że wyrok TSUE, nie oznacza, że „sąd krajowy może automatycznie stosować sankcję kredytu darmowego za ewentualne naruszenia obowiązków informacyjnych wskazane w ustawie o kredycie konsumenckim, przeciwnie — musi każdorazowo dokonać oceny adekwatności sankcji (w tym jej proporcjonalności) w kontekście danej sprawy i danego naruszenia”.

² <https://rf.gov.pl/komunikat-rzecznika-finansowego-dotyczacy-wyroku-tsue-z-dnia-13-lutego-2025-r-w-sprawie-lexitor-c%E2%80%991472-23/>

³ <https://www.infor.pl/prawo/umowy/finanse/6855091,wyrok-tsue-z-13-lutego-2025-r-otwarta-droga-do-odzyskania-odsetek-i-prowizji-dla-polskich-kredytobiorcow.html#czego-dotyczy-sprawa-rozpatrywana-przez-tsue>

⁴ <https://www.prawo.pl/biznes/sankcja-kredytu-darmowego-co-tak-naprawde-orzekl-tsue-c-47223,531540.html>